Број 75. У Новом Саду, у четвртак 3. априла 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан дванута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте сваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући гд је Милетићева штампарија у главној ул, бр. 29

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Допис из Загреба

У вашој цењеној „Застави“ изишао је ту недавно чланак, односно допис из Глине са шифром „У.“ У томе се допису спомиње „Српска Банка“ и „Привредник“, па се тим српским народним установама пребацује, да њени управници воде неку самосталску политику, и да се њени главни људи налазе у првим редовима самосталне странке.

Мени су сви односаји у обе те народне установе до најмањих ситница врло добро познати, пак вас могу уверити, да тврђе вашег глинскога дописника барем што се тиче главних људи у обе горенаведене народне установе апсолутно не стоје.

Председник „Српске Банке“ г. Владимир Матијевић је скроз коректан и објективан човек, који никада неће дозволити, да се у пословима „Српске Банке“ увлачи политика, а најмање оваква, какову воде данас „Србобранови“ уредници. Могу Вас уверити, да та господа немају ни на г. Владимира Матијевића, ни на г. Ђоку Велисављевића директора „Српске Банке“ ама баш никакова уплива. То су одвише себични, срећени, паметни и пристојни људи, а да би могли пустолови од сорте Душана Поповића, Прибићевића итд. имати на њих какова уплива. Та ти пустолови би и ногама и рукама копали да се дочепају какова уплива у тако угледном српском заводу, какав је „Српска Банка“, па су за то са великим задовољством покуповали све бројеве „Заставе“, у којој је изишао овај допис из Глине.

Победоносно се разметали по кафанама загребачким, како ће они са „Заставиним“ дописом кортешовати код идућих избора у народу. Морате знати и то, да су самосталци кортешовали код прошлих избора не само са „жељним бечким везама“ дра Николића-Подринског него баш и тиме, како су они створили „Српску Банку“, „Привредник“, „Српску штампарију“, „Земљорадничке задруге“ итд. Сваки који познаје загребачке самосталске шарлатане, могао се и морао се на оваково разметање само слатко насмејати. Та им дакле није упалила. И сада долази дописник „У“ из Глине и тврди оно, што би самосталски редакциони главари хтели, да им људе верују, а у што нико паметан не верује. Не треба там политичким шпиндлерима наседати.

Немојте ни из далека помислити, да ће озбиљни људи од квалитета једнога Владимира Матијевића, Ђоке Велисављевића, Аћима Ђермановића поћи трговцима „Србобранове“ редакције, од којих ни један нема у „Српској Банци“, не само ни једне акције, него ни кредита за 10 филира поред свога прокламираног господства и велеможности. — Ја сам уверен у то, а држим, да се неће преварити, да људи, који стоје данас на челу „Српске Банке“ и „Привредника“ неће никада заплиставати у политичке, а најмање у самосталске воде. И „Српску Банку“ и „Привредник“ створио је цео српски народ, па не само материјална, но и морална одговорност управо категорички позива управнике обе те народне установе, да их одрже на оној висини несумњиве објективности, на којој су до данас стајали. Лист „Привредник“ је већ у једноме своме уводнику одбио од себе сваку сумњу какове партајичности, а управници „Српске Банке“ то сигурно само зато нису учинили, што су то сматрали за непотребно.

Па и сам „Србобран“, чија се уредница глинским дописником служе као рекламом, по кафанама, није смео јавно да рекламира „Српску Банку“ и „Привредник“ за себе, но је у једноме своме уводнику отворено признао, да самостална странка нема никаквих веза са „Српском Банком“ ни са „Привредником“. Наравно, да су господа самосталске коловође у овој ствари доказале, да једно пишу друго говоре, а треће раде. То је само доказ њихове покварености, за коју не може одговарати ни „Српска Банка“ ни „Привредник“. Сматрао сам за своју родољубиву српску дужност, да у хатар објективне истине напишем ово неколико редака. Јавићу вам се опет новом приликом, а тада ћу проговорити коју оштрију о „Српској Штампарији“, где дакако на жалост ствар стоји друкчије.

Правдољуб

(Уврштујемо овај допис нашег загребачког пријатеља, ма да се у многом не слажемо са његовим садржајем. Мило ће нам бити, ако нам наш загребачки дописник потање расветли одношаје у Српској Штампарији у Загребу. Ово ће без сумње занимати забринуте акционаре те штампарије, а можда ће и бенгалски осветлити оне дењкове „Србобрана“, што су о изборима бесплатно бацали у свет. (Примедба уредништва „Заставе“.)

Како се чува свештеничко достојанство? И какав се спрема подмладак?

Мартинци, 1 априла 1908.

Мити Компеновићу из Мартинаца умрло дете. Треба га по нашем православном обреду сахранити. Дошао Мити попи Пери Мићићу системизираном, капелану Мартиначком а уједно и администратору удове српске православне парохије мартиначке.

Наш поп Пера станује у властитој кући. У ту кућу дошао Мити пред њега и извиђе попадија и запита га шта жели. Умрло ми господо дете те пошто није за стајање то сам дошао господину попи да јавим, па да данас сараним дете.

Не можемо данас сранити иде попа у Метровицу.

Нека господин попа иде друга који дан у Митровицу јер дете као што рекох због задаја не може дуже остати.

Ал то он неће док не дође из Митровице.

Ово је прече но Митровица.

На то се отворише врата и показа се главом поп Пера.

Оди де ти овамо Мито. Мити уђе у попину собу а наш попа Мишу за прса па га почне гурати, на то се Мити досадило те и он за гушу. Попадија нада дреку и запомагање те Бог зна шта би било да се није трефио тутор Ђира Цоновић а међутим дотрчи и његов син Јова те их растависте и оног изгураше напоље.

Сад питамо фину Анатолијеву конзисторију: И овај би свештеник желео да постане наш парох. — Тако се не чува достојанство? Знали смо ми већ одавна да је наш попа Пера ратоборан, али нисмо знали да је оваквим силеџија који напада мирне и ваљане своје парохијане на за шта.

Има поп Пера и сина свршена богослова, који треба да је већ давно рукоположен и да је духовни пастир тамо — где треба пастира. — Овај пуно надежни јуноша, у место да врши „истинску — службу — служи — не на страх — него — врагом Српства — великохрватској мисли, самосталству и коалицији.

У препирци са Пером Ђаром рече овај младић — рече и остаде жив — да српска слава није ништа и шта ми је то крсно име — и да је то све једно Србин или Хрват.

Далеко смо дотерали када нам наши богослови будући српски свештеници овако бране Српство. Хеј Хаџи Ђеро и Ружиме где сте сада, да видите свештенички подмладак!

Овај млади господин сигурно не зна да је српски народ још жив. Проте Мане Грбић нека прочита књигу „карловачко владичанство“ — па ће видити како српски народ награђује одроде. Ми му то не желимо, сећамо само заблудело дете, — а ово бележимо нека се зна и памти, — злу нетребало. Свестан је српски народ, познаје он своје искрене а и оне језуитске синове а господа не знају да код нас језуитизам не постоји.

Радикал.

Председништву српске народне радикалне странке.

Побуђени најновијим успехом српске народне радикалне странке у погледу потврде, те, тако драгоцене и по народ српски корисне „манастарске уредбе“, чланови српске народне радикалне организације у Чортановцима, на својој редовној скупштини, држаној дне 12. марта о. г. усхићени поздрављају и честитају српској народној радикалној странци на овом огромном успеху, који је она после дуге мучне и ево плодоносне борбе пожњела, уложивши своју снагу и силе у борбу за права и користи свог напаћеног народа.

Устрајте и надаље у започетом раду, непоколебиво ступајте и надаље у борбу са непријатељима српског народа и жалосним изродима нашим, који за љубав новца плунуше на светињу српску и не само што не имађаху снаге и моћи, да ступе у редове српских бораца, него од увек ево рове на све стране против српске автономије и против права српског народа. Такима ће народ српски већ платити. А Ви и на даље држите у вашој часној и светлој борби високо заставу неумрлог великана Милетића, под њом живите, за њу се борите, а с њоме и умрите.

Живели српски борци! Живела српска народна радикална странка! Живео др. Ђорђе Красојевић.

У Чортановцима 12. марта 1908.

Чланови радикалне организације:

Јефта Поповић, председник организације; Коста Красојевић, тајник; Јован Красојевић, перовођа, Петар Балтић, Срета Бошков, Мамојло Бошњаковић, Никола Бошњаковић, Павле Божић, Сава Божић, Петар Ђурчић, Сима Ђурчић, Стојан Ђурчић, Аца Јеловац, Коста Илић, Аца Јекичевић, Петар Јовић, Милош Калић, Драгутин Красојевић, Павле Красојевић, П. Драгутин Красојевић, Стеван Лаковић, Јован Лазаревић, Љубан Маринковић, Драгутин Меленчанин, Никола Мунцић, Јоца Малорадов, Бранко Николић, Стеван Несторовић, Маја Недељков, Вељa Опачић, Дамјан Опсеница, Душан Опачић, Васа Петковић, Петар Пантелић, Коста Поповић, Јован Поповић, Живан Прамовић, Стеван Радић, Јоца Радоњанин, Живан Радоњанин, Јован Радосављевић, Павле Радосављевић, Лазар Радосављевић, С. Павле Радосављевић, Алекса Рор, Илија Рор, Аца Санадер, Ђура Санадер, Тима Санадер, Драга Санадер, Ранко Санадер, Васа Скерлетић, Милош Скерлетић, Ђока Шорошка, Маја Шорошка, Ђока Станковић, Јован Суботин, Дамјан Шуваковић, Стеван Шуваковић, Д. Лазар Шуваковић, Матар Томић, Петар Томић, Сава Васиљевић, Живан Вселиновић, Јаков Вселиновић, Јаша Војновић, Гаја Војновић, Петар Војновић, Светозар Војновић, Андрија Војновић, Жарко Војновић, Дамјан Вуковић, Ђира Вуковић, Новак Влашкалић, Лазар Влашкалић, Никола Влашкалић, Душан Живковић, Дамјан Пашић, Милан Малутиновић, Коста Ђурђевић, Урош Бајац, Максим Стојановић, Ђока Чалић, Сава Радосављевић, Душан Пешић.

---

147 посланика руске думе у затвору.

Још мало времена па ће се извршити пресуда, против посланика руске думе, који су потписали виборшки манифест. Познато је, да су после распуштања думе 147 посланика отишли у Виборг у Финској и оданде су упутили на руски народ протестну прокламацију, коју су потписала 147 посланика. Суд је осудио све посланике на 3 месеца затвора Но петро-

градска судска власт била је у великој неприлици, јер нема места за осуђенике ни у једном затвору и због тога виша инстанција није дуго времена потврдила пресуду суда. Сад је пак један слеп случај извукао владу из те неприлике. У близини Петрограда налази се једно усамљено острво, на којем се налази једна велика зграда, за интернат. Међутим је то удружење пропало и зграда је остала пуста. Комисија је изјавила да је зграда врло згодна за затвор због свога положаја, јер је искључена свака могућност бегства са тога пустог острва. У тој згради ће посланици думе издржати своју казну.

Народна Скупштина пред судом?

Београдска „Политика“ донела је у своме последњем броју, да је српска Народна Скупштина тужена од једног дрогеристе, што није хтела да да му плати четир динара за лиферовани карбол (?!)

Асентација у Жабљу.

„Бачкаи Напло“ добива глас из Жабља, да је онде приликом овогодишње асентације од 707 позваних и прегледаних момака само 102 увето у војску. Из Ђурђева није ниједан момак остао војник.

Радост њујоршких стакларских трговаца.

Њујоршки стакларски трговци установили су ону штету, коју почине гости разбијањем чаша и флаша, кад су добре воље. Та је штета невероватна. У 24.000 кафана њујоршких направи се на тај начин штете у вредности од 18—20 милијона круна. Овде су урачунате само чаше, флаше, тањири, а не и скупоцена огледала и лампе. Свака кафана просечно штетује на тај начин на 20—25.000 круна. Вредни и безпослени статистичари су израчунали да се годишње поразбија толико велика маса чаша и флаша, која не би могла стати у огромној згради варошке куће. Не мање штете чине хотелијерима и они гости, који ради спомена узму коју чашу.

Место награде — ћушке

Један париски господин шетајући се поред реке Сене изгуби свог керића, који је имао дугу свилену длаку. Нађе га где лута један носач и поведе га собом. Одведе га у биртију где вечера и ту га је почастио. Куца је показала врло добар апетит. За тим столом седели су још три његова друга и једногласно закључише, да ће псетанце још много лепше бити, ако му скину ту дугачку длаку. Што смислише то и учинише. Брже дограбише маказе и куца постаде за тили час кусава. Другог дана се носач врло обрадовао, кад је у новинама прочитао ову објаву: Изгубила се једна дивна керица, свилене, дуге длаке. Керица се одазива на име Мирца. Онај поштењаковић, који је нађе и донесе на доле означену адресу, добиће 100 марака.“ — Обрадовани носач одмах дограби псетанце, па хајд с њим у речену кућу. Господин се врло обродовао, кад је чуо да му је нађено псетанце. Но грозно се накострешио кад га је видео свог кусав г. А кад је носач затражио и обећаних сто марака, тад прекипе гнев у господину, и он у место сто марака опали носачу добар шамар. Но и овај није био постидан, те га врати господину двојаком мером Настаде међу њима гужва и мораде се полицај умешати. Носач је тужио тог господина суду због обећаних сто марака. Једни држе страну господину други носачу. Трећи најпаметнији, веле, да је ствар врло заплетена. Носач је истина донео Мирцу њеном гавди, али није донео лепу Мирцу са дугом, свиленом длаком, већ ружну кусаву“. — Благо парижанима кад немају друге бриге

У које се доба године жање на земљином шару

Свакоме је познато, да доба жетве у долинским крајевима за 10, 15 па и више дана раније наступа него у брдским местима; али свако не зна, да жетва у целоме свету никако и не престаје, тако, да се у сваком месецу, т. ј. преко целе године жање.

Тако у јануару, докле је код нас још све под снегом и ледом, земљорадници у Аустралији и острвима новоселандским, у Аргентинији и Чили, жању своје стрнине, врше и укосе жита у амбаре У фебруару отпочиње жетва у Индији и Горњем Египту; у марту приспева жетва у Доњем Египту а протеже се кроз цео април, а у том истом месецу настала је жетва на Куби, у Сирији, Персији, Малој Азији и Мексики У мају се жање у Алгиру, у Средњој Азији, Кини, Јапану, Мароку, у аравијском приморју и у северо-америчким државама званим Флорида и Тексас. Јуни месец захвата највећу површину, јер тада наступа жетва на Балкану, Турској, Влашкој, Грчкој, Угарској, Јужној Русији, Италији, Шпанији и Португалији, у Јужној Француској и северо-америчким државама: Калифорнији, Луј̇зијани, Арегону, Алабами, Мисисипи, Георгији, Тенесе у, Виргинији, Северној и Јужној Каролини, Колораду и Мисури. Јула месеца жање се у Аустрији, Немачкој, Швајцарској, Северној Француској, Јужној Енглеској, Пољској, Западној Русији и у источним државама Северне Америке. Августа месеца долазе на ред — северне сједињене државе: Колумбија и Манитоба, а у исто време одјекују песме жетеоца и у Холандији, Белгији, Северној Енглеској, Данској и Средњој Русији. У септембру жање се на северу у Русији, Шведској и Норвешкој а тако исто почиње у ово доба и у Шкотској где се протеже и залази у последње дане октобра. У новембру је жетва у Перу и Јужној Африци, у Трансвалу, а најзад, у децембру, у задњој Индији и у Бирми.

Изгорела црква.

У Берлину је одовомад изгорела стара престона црква. У пожару су пропали сви ратни знаци и заставе из времена Фридриха Великог, а тако исто ратни знаци и заставе из пруско-француског рата. Ватра је избила у седам сати у вече, мало после свршетка мисе. Они који су пролазили поред цркве видели су како кроз прозоре и отворе на вратима куља густ дим Известили су о томе одмах ватрогасно друштво, које се брзо у пуном броју искупило на лице места. Мало је времена требало па да се увере, како се ватра неда угушити. Ватра се ширила ужасном снагом и брзином. Није протекло ни полак часа, од како је пожар букнуо, када се распао торањ а звона срушише уз ужасну праску. Одмах за тим срушио се и кров од цркве. Пожар је трајао три сата и за то је време цркву претворио у рушевине. Силан се свет био искупио и посматрао пожар Полиција је свет једва сузбијала да се не примакне сувише близо. Немачки престолонаследник са својом женом посматрао је такођер пожар од почетка до свршетка. Тешком муком пошло је за руком да спасу само једну заставу из рата 1870—71. године. Цркву ту саградио је Фридрих I 1701. до 1703. године. Црква је потпуно претворена у згариште и рушевине. — Лаковеран свет врло рђаво тумачи, што је та црква изгорела а с њоме и сви победоносни знаци немачких најславнијих ратних успеха.

Време

Према телеграфском извештају од 14. априла може се очекивати променљиво, топло јужно већином кишовито.

Славном уредништву „Заставе“
Нови Сад.

Учтиво Вам достављам, да сам данашњим даном послао ову исправку уредништву „Браника“ у Новом Саду.

„У 73. броју Вашега листа од 30. марта (12. априла) од о. г. изашао је допис под натписом:

„Успеси“ радикалских пустолова.“

Молим, да према наређењима закона о штампи изволите ову исправку одштампати:

У другом зачелу поменутог дописа наведена реченица:

„А био је један ваљан потпуно квалификован Србин компетент, но није имао „најглавнију“ квалификацију: није радикал“ — не одговара фактичном стању, јер ја исповедам начело српске народне радикалне странке.“

С поштовањем
У Митровици 13. марта 1908 г.
Инж. Милиној Матић.

ЛИСТАК.

Модерно робље.

Роман
из живота босанских Срба.
Написао
Бошко Петровић.

(Наставак.) (103)

22.

У Сарајеву се међутим ствари знатно промијениле од како је потврђен црквено-школски статут. Свијет се обрадовао, а вође су и даље остале забринуте, јер је влада земаљска изразила, да кроз овај статут и даље може да управља унутарњим црквеним стварима, да поставља митрополите, да управља васпитањем омладине, и многе друге ствари је влада сада законом задобила у своје руке.

Народ се обрадовао, јер је ево спала с њега анатема, да не смије у цркву и да се одриче јавног живота. Народ је опет пошао у цркву, и о Ускрсу и Божићу се у цркви Богу молио.

Српски народ је дахнуо духом, а то осјетише сви у земљи. И међу Муслиманима се осјетио нов покрет. У грудима скривени осјећаји и мисли сада сазреше, и муслимански народ са омладином заједно поче да диже главу. На уста вође и омладине и муслиманс и народ поче протестовати против свог злог стања, у који га је довела земаљска управа

Муслимани почеше увиђати, почеше осјећати потребу да се приближе Србима. У том комјешању, летењу, где се још није знало за право шта се хоће, гдје се још није нашао прави пут за зеједнички рад, састан се један од вођа нове муслиманске омладине са Боривојем Хаџи-Костићем.

Бег Осман Ибрахимпашић је до данас са стране гледао на Србе, као на рају, која је само другог господара добила. Но када се међу Муслиманима почело говорити о положају Муслимана у Босни и Херцеговини пошље доласка Аустрије, сви увидјеше, да њих иста судбина гони од то доба као и Србе старосједиоце.

Бег Осман Ибрахимпашић увиди, да та српска раја умије слободно да мисли, да се бори за своја права и за ову заједничку од туђина потиштену и његову домовину.

Једног дана је Осман Хаим-Пашић, као један од првака муслиманских ено у српској гостионици сио за српски сто и братски Ибрахим се поздравио са Боривојем Хаџи-Костићем и с осталом српском господом за столом

Стари познаници, али који се мало састајаху, брзо отпочеше разговор.

— Како је? упита Осман први Боривоја.

— Па фала Богу мало боље — одговори Боривој мислећи на овај мали народни успех код потврде црквено-школског статута А како ти?

— Зло — одговори Осман Ибрахимпашић одлучно и показа забринуто лице. Ибрахимпашић настави брзо и одлучно. — Зло је, од како нам дође Аустрија у ову нашу заједничку домовину.

(Наставиће се).

Брзојави „Застави“.

Стигли 2. априла.

Ерентал код краља.

Беч. Аустроугарски министар спољних послова Ерентал известио је краља о својем путу у Будимпешти.

Изгреди у Лавову.

Лавово. Улани и жандари крстаре по улицама. Русинске куће посела је полиција. Пољски ђаци напали су књижаре русинске и опустошили их. Улани су растерали ђаке и више њих ранили.

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

ИМАМ НА ПРОДАЈУ
бачког
I-ма кудељног семена.
Цене се могу дознати код власника
Николе Ђуришића,
458 1—3 поседника,
Стапар (Бачка).

КРОМПИРА
роза рана, бела, жута, лука црна и бела (зелени) поврћа, пуди вагонима најјефтиније
Александар А. Мудрок
46 44— Митровица (Срем).

Стапарска
МЕСАРСКА ЗАДРУГА
потребује доброг
Месарског ПОМОЋНИКА,
који самостално знаде радити. Првенство имају они, који марву, свиње и овце клати знају.
Молбе важе до 15 априла п. н. г. и слати треба на
Славка Јанчурића,
књиговођу српске штедионице
14 3—3 у Стапару.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.